

Міністерство освіти і науки України
Головне управління статистики у Харківській області
Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu (Polska)
Katowice School of Technology
School of Economics and Management in Public Administration
in Bratislava, Slovakia
Deutsche Angestellten-Akademie
Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт
(Рэспубліка Беларусь)

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)
Громадська організація «Лабораторія креативних ідей»
Бердянський державний педагогічний університет
Одеський національний економічний університет
**Харківський національний університет
будівництва та архітектури**

МАТЕРІАЛИ

XIII Міжнародної

науково-практичної конференції

**«Європейський вектор модернізації економіки:
креативність, прозорість та сталий розвиток»**

**21-22 квітня
2021 року**

ХАРКІВ 2021

Міністерство освіти і науки України
Головне управління статистики у Харківській області
Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu (Polska)
Katowice School of Technology
School of Economics and Management in Public Administration in
Bratislava, Slovakia
Deutsche Angestellten-Akademie
Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт
(Рэспубліка Беларусь)
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»
Український державний університет залізничного транспорту
(м. Харків)
Громадська організація «Лабораторія креативних ідей»
Бердянський державний педагогічний університет
Одеський національний економічний університет
**Харківський національний університет
будівництва та архітектури**

МАТЕРІАЛИ

**ХІІІ Міжнародної науково-практичної конференція
«Європейський вектор модернізації економіки: креативність,
прозорість та сталий розвиток»**

21-22 квітня 2021 року

Харків 2021

Матеріали *XIII Міжнародної науково-практичної конференції* «Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток» містять результати досліджень науковців та практиків з актуальних проблем модернізації національної економіки за європейським вектором розвитку на принципах прозорості, креативності, стабільності.

Матеріали адресовані науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти і зацікавленим питаннями креативної економіки, стартап рухів, ресурсозбереження та енергоефективності, безпеки соціальноекономічних систем, інструментів забезпечення прозорості публічного сектору економіки держави.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, яку надано в рукописах, а також коректність цитованості матеріалу і залишає за собою право не розподіляти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті на конференції.

Редакційна колегія:

Калініченко Л.Л. – заступник голови, зав. кафедри економіки та бізнесу ХНУБА, д-р екон наук, професор.

Устіловська А.С. – д-р філос. з екон., викладач.

Бредіхін В.М. – канд. техн. наук, доцент.

Тодріна І.В. – канд. екон. наук, доцент.

Відповідальний за випуск:

Д-р філос. з екон. Устіловська А.С.

УДК 001: 330. 34 М34

ЦИФРОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Канд. екон. наук, доц. Назаренко І. Л.
Український державний університет залізничного транспорту

Пандемія COVID-19 негативно вплинула на економіку в усьому світі. Особливо вразливими виявилися малі та середні бізнеси, які не мають такої фінансової «подушки безпеки», як великі.

Так, в Україні за результатами щорічного опитування «Індекс настроїв малого бізнесу» (яке проводить Європейська Бізнес Асоціація в рамках проєкту Unlimit Ukraine), настрої малих підприємців значно погіршилися. Так, показник Індексу впав до 2,38 балів за 5-бальною шкалою, порівняно з 3,07 балами минулого року, що є найгіршим результатом з 2017 року [1]. У порівнянні з попередніми роками майже вдвічі знизилась кількість підприємців, задоволених поточним станом справ у їхньому бізнесі (24% проти 42% у минулому році). Відповідно, зросла і кількість незадоволених – від минулорічних 29% до нинішніх 58%.

Однак, у 2020 році погіршилися не тільки настрої, але і очікування змін. Вперше за чотири роки очікування тільки на 10% перевищують оцінку поточного стану справ. Тільки 27% респондентів очікують покращення стану справ у бізнесі протягом найближчих 6 місяців, а 52% підприємців очікують, навпаки, погіршення.

Найгірше з усіх складників Індексу учасники опитування оцінили економічну ситуацію в країні. Так, 80% вважають її несприятливою для ведення бізнесу. Головні причини цьому – низька купівельна спроможність населення, вплив карантинних обмежень, податкове навантаження та фіскальний тиск [1].

Метою даної публікації є визначення позитивних можливостей для малого та середнього бізнесу в Україні, які були створені в період пандемії COVID-19.

Як відомо, криза – це не тільки проблеми, а й можливості. Обумовлений викликами пандемії перехід на віддалену систему роботи змусив не лише роботодавців, працівників, учнів та студентів підвищувати свою цифрову грамотність, а й надав нові можливості по веденню бізнесу в цифровому просторі.

Так, у 2020 році Україна увійшла до десятки країн із найкращими доходами від онлайн-продажів (за даними Payoneer's Global Seller Index). Сфера e-commerce значно зросла через пандемію та карантинні обмеження. Українці зокрема часто зверталися до покупки товарів або послуг через інтернет, оплачуючи відповідні операції також у електронний спосіб. Завдяки цьому наша країна посіла шосте місце в рейтингу країн із найкращим прибутком від e-commerce за II і III квартали 2020 року. Цікаво, що Україні вдалося залишити позаду Ізраїль, В'єтнам, Індію і навіть Японію. В першу ж п'ятірку ввійшли Великобританія, Південна Корея, Гонконг, США і, звичайно, Китай [2].

Також у 2020 році Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України відкрило портал для підприємців. На порталі [3] реалізовано онлайн побудову бізнес моделі за канвою Олександра Остервальдера, швейцарського теоретика і практика бізнесу, голови консалтингової компанії Strategyzer. Цей шаблон дозволяє чітко і коротко визначити ціннісну пропозицію, сегменти споживачів та взаємини з ними, канали збуту, ключові ресурси, ключові види діяльності та ключових партнерів, потоки доходів та структуру витрат, що допоможе майбутнім (та існуючим) підприємцям не тільки побудувати, а й змінювати бізнес-модель власного бізнесу, пристосовуючи її до змін зовнішнього середовища. Схему такої трансформації ми зокрема запропонували в статті [4].

Міністерство цифрової трансформації України запустило онлайн-платформу «Дія. Бізнес» [5] на якій дуже вдало зібрані покрокові поради для тих, хто вирішив відкрити свій малий чи середній бізнес (у тому числі доступні онлайн консультації та офлайн-консультації в Харкові, Миколаєві та Черкасах). На платформі також наявні 100+ бізнес-ідей для заснування власної справи (список ідей для бізнесу, які потребують мінімального стартового капіталу та матимуть попит у певному місті, а також перелік необхідних документів для запуску бізнесу та шаблони усіх робочих документів), кейси та новини з усіх сфер бізнесу. Також діє онлайн-школа для підприємців (на платформі вже доступно 11 освітніх курсів на теми «10 кроків для початку власної справи», «Фінансова грамотність для підприємців» та інші). І всі ці послуги надаються безкоштовно, що робить їх доступними для будь-якого підприємця, що розпочинає свою справу.

Крім того, сам процес реєстрації бізнесу в Україні суттєво покращився: тепер можна зареєструвати свій бізнес віддалено за декілька хвилин. Так, віце прем'єр-міністр - міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров у рамках Всеукраїнського Форуму "Україна 30. Малий і середній бізнес та держава" зазначив, що процес реєстрації бізнесу в країні є найшвидшим у світі [6]: "Сьогодні середній час для відкриття ФОПу займає від 7 до 15 хвилин". Також він зазначив, що тепер можна дуже швидко реєструвати і ТОВ з дому, навіть якщо є декілька власників.

Також, в Україні регулярно проводяться бізнес-іvents, фестивалі тощо. Так, 9 – 10 квітня 2021 року в Харкові відбувся весняний фестиваль креативних індустрій «Create Kharkiv Business Education 2021». У перший день фестивалю, 9 квітня, відбулася серія виступів, під час яких спікери, експерти та відомі харків'яни поділилися своїм досвідом щодо самореалізації та можливостей розвитку бізнесу в період пандемії, щодо створення нової ідентичності української молоді, креативної трансформації та пристосування до змін у різних сферах мистецтва тощо. У другий день фестивалю, 10 квітня, відбулася Міжнародна конференція «InstaBoom 4.0», в рамках якої digital-фахівці з Києва та Харкова поділилися зі слухачами методами просування особистого бренду, стартапів і бізнесу в таких соціальних мережах, як «Instagram», «TikTok», «YouTube» і «Clubhouse», а також розповіли про біохакінг мозку, створення інформаційних продуктів та їх монетизацію, зокрема в режимі онлайн [7].

Отже, виклики пандемії COVID-19 змушують прискорювати процес цифровізації економіки, і для наявних та майбутніх підприємців у цьому є шанс на виживання та створення ефективних бізнесів. Більш того, це є перспективою майбутнього розвитку економіки України.

Література: 1. Настрої малого бізнесу суттєво погіршилися (24.02.2021). URL: <https://eba.com.ua/nastroyi-malogo-biznesu-suttyevo-pogirshlyysya/> (дата звернення 14.04.2021). 2. Україна увійшла в десятку країн із найкращими доходами від онлайн-продажу (2021). URL: <https://money.comments.ua/ua/news/economy/ukraina-uviyshla-v-desyatku-krain-iz-paukraschimi-dohodami-vid-onlayn-prodazhu-669981.html>. (дата звернення 14.04.2021). 3. Портал для підприємців. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: https://sme.gov.ua/business_model_form/ (дата звернення 14.04.2021). 4. Poliarus O.V, Nazarenko I.L.(2020 - 2021). Small and medium-sized businesses: tackling COVED-19 challenges by changing business models. *Bulletin of Economics of Transport and Industry*, vol.72 - 73. 5. Онлайн-платформа «Дія.Бізнес». URL: <https://business.diia.gov.ua/> (дата звернення 14.04.2021). 6. В Україні найшвидша реєстрація бізнесу у світі – Федоров (18.03.2021). URL: <https://business.ua/uk/node/11678> (дата звернення 14.04.2021). 7. В Харькове прошел фестиваль креативных индустрий (12.04.2021). Режим

ФАКТОРНА МОДЕЛЬ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Канд. екон. наук, доц. Нестеренко В.Ю.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Розглядаючи загальну систему формування переліку показників на основі, яких є можливим формування висновків стосовно ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства та базуючись на підході, що ефективність діяльності визначається ефективністю використання ресурсів, можна сформувати відповідні групи показників за кожною з груп виробничих ресурсів, які використовує підприємство в своїй діяльності. Порядок розрахунку цих показників, головним чином, базується на основі порівняння результатів від використання ресурсів та вкладених ресурсів відповідного виду:

- фондовіддача, фондомісткість, фондорентабельність;
- рентабельність продажів, рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність інвестицій;
- продуктивність праці, трудомісткість продукції, виробіток.

Однак формування показників для оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства на основі показників ефективності використання виробничих ресурсів не є коректним, бо не враховує показників, які характеризують ефективність використання фінансових ресурсів підприємства. Тому такий перелік показників має бути доповненим.

Отже, повна система показників оцінки ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства, сформована на основі ресурсного підходу повинна доповнюватися показниками оцінки ефективності використання фінансових ресурсів.

На основі порядку розрахунку кожного з показників за групами ресурсів, можна виявити чіткі фактори впливу на їх рівень та побудувати факторну модель аналізу ефективності фінансово-економічної діяльності. Отже, відповідно до цього погляду, такими стартовими показниками, які формують фінансово-економічний результат є [1]:

- доходи;
- витрати;
- фінансовий результат від операційної діяльності;
- фінансовий результат від фінансової діяльності;
- фінансовий результат від іншої діяльності;
- загальна сума прибутку від звичайної діяльності;
- загальна сума витрат звичайної діяльності.

Отже, факторна модель аналізу ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства має базуватися на факторному аналізі прибутку та витрат. На основі комплексного факторного аналізу прибутку та витрат підприємства за даними його фінансової звітності можна сформувати дієву систему проведення аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності, яка дозволяє виявляти резерви підвищення ефективності та готувати проекти ефективних управлінських рішень стосовно управління витратами та прибутком підприємства.